

## SZERKESZTŐI IRODA

Belmagyar-utca 47-dik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

## AZ „ELLENZÉK” ELŐFIZETÉSI DIJA:

Egész évre 16 frt. vagy 32 korona. Negyed évre 4 frt. vagy 8 korona. Félévre 8 frt. „ 16 korona. 1 hóra 1 frt 50 kr. vagy 3 korona.

Egyes szám ára 5 kr. vagy 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat. Kéziratok nem adának vissza.

## ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

## KIADÓ-HIVATAL:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33. szám.

## HIRDETÉSI DIJAK:

Egy □ centimetryni tér ára 4 kr. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek. Reclam sora: 1 frt. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

## Nyilvántartási díjak:

garmand sora után 20 kr. fizetendő.

## Az oláh-kérdés.

V.

A nemzetiségi eszme az oláh nép előtt ma még ismeretlen fogalom. E népnek vágya, panasza, törekvése tisztán csupán egyéni helyzetének lehető javítására vonatkozik. Sérelmei ép úgy mint reményei egyénié. Boldog, ha jó bocsokra van; de boldogabb volna, ha jó csizmája volna. Boldog, ha paszulyt ehetik; de boldogabb volna, ha a paszuly tetején füstölt sertésbűz úsznék. Boldog, ha elvégezte napi munkáját; de még boldogabb volna, ha ezt a munkát mással végeztethetné.

Hanem a kabátos osztály nemzeti jogokra áhítozik. Nem egyéni sérelmekről beszél, hanem nemzeti sérelmekről. Nem egyéni jólétet keres az oláh nép számára, hanem nemzeti jólétet. Nem elégszik meg azzal, hogy az oláh nép egyénenként egyenjogú alkalmatossá a magyar nemzetnek, hanem külön politikai individualitást követel a nép számára.

E követeléssel én már sokszor vettem számot, higgadtan, tárgyilagosan, jól megfontolva a dolgoknak elejét-végét. Mindig arra a meggyőződésre jutottam, hogy a követelés teljesítése ellenkezik annak az államnak létfeltételével, melyet itt e helyen ezer év előtt Szt.-István megalkotott. Nemzeti jogokat osztogatni annyi, mint Magyarországot nemzetek szerint földarabolni. Tehát annyi, mint lemondani az állami egységről. Már pedig ez a hon mindig egységes állam volt. Aki darabokra akarja törni, annak egy évezredes szervezettel kell felbontani.

Ez a hon nem véletlenül lett a magyarok hazája. Magyarok foglalták el a népvándorlási folyamat utolsó lökése alkalmával. Magyarok védelmezték később és magyarok tartották meg mostanig. Magyarok választották a királyokat, magyarok hozták a törvényt, a magyarok bölcsessége alkotta meg az institutiókat. Saját nemzeti jellemvonásaik bélyegét a magyarok sütötték a földre.

Egyéni emléke van itt az oláhnak is; de nemzeti emléke a csatából, a tanácssteremből, a levéltárból csak a magyarnak van. Minden faj között csak a magyar faj lelke van összeforrvá e hazának földjével, vízával, kövével, erdősegeivel — a mult által, a költsézet által, a tudomány által. Irodalmi, politikai, művészeti, technikai nagyjainkat nem keressük, miként a szász Németországban, miként a tót Oroszországban, miként az oláh Romániában; hanem kizárólag itt e hazában találjuk meg őket. A városok, a vármegyék, az országgyűlés, a vasutak, a csatornák, a főiskolák, a könyvtárak, a múzeumok, a színházak, az akadémia, a szabad sajtó, a jogegyenlőség: mindez és mindaz, a minek komoly politikai, művészeti, tudományos értéke és jelentősége van itt e hazában, a magyar geniusz alkotása. Azok a szabadságösök, kik mártír halált szenvedtek: magyarok voltak. Azok a reformátorok, kiket vagy karóba húztak vagy gályára hurcoltak: magyarok voltak.

Sok szenvedésnek, sok munkának, sok öröme emlékezte forrasztotta össze a magyart e földdel. És ő e földnek mindig hű gazdája volt. Soha nem keresett sem menedéket, sem szövetséget e földnek ellenségénél. Mindig kész volt vérrel ontani e földnek javáért, szabadságáért. Így vált e föld, nemzeti értelemben véve, a magyarok tulajdonává. Ezen örökséghez igaz jogn jutott a magyar s azt mással nem osztja meg. Sem az oláhhál, sem a tóttal, sem a szerbbel.

Ezt a dolgot nincsen miért szépitgetni. Az oláh kabátosok követelése nem jogelméleti kérdés, hanem hatalmi kérdés. Miért követelnék ők Erdély autonómiáját, ha nem azért, hogy számbeli túlsúlyuknál fogva e területen ők vegyék magukhoz az uralmat? Tehát hatalmi kérdés. Már pedig e téren a ki bírja, az marja.

Mi annyian vagyunk, mint a többi összevéve mind. Ez a mi numerikus fölényünk.

Kezeink között több vagyon van, mint a többinek összevéve mind. Ez a mi vagyoni fölényünk.

Irodalmunk gazdagabb, művészetünk fejlettebb, iskolánk száma nagyobb, mint a többinek összevéve mind. Ez a mi kulturális fölényünk.

Nemességünk, köz- és magán tisztviselőink, mérnökeink, tanáraink, orvosaink, kereskedőink, iparosaink számban és műveltségben jóval fölülmúlják a többi összevéve mind. Ez a mi társadalmi fölényünk.

Nos, kit illet meg Magyarországon az uralkodás, ha nem a magyart?

Ugyde ők csak Erdélyt akarják. No lám, milyen szerények! Csak Erdélyt. A tótok ugyanannyi joggal a Felvidéket. Alig többet hét vármegyénél. Vajjon a szerbek mennyivel elégednének meg? Még jó szerencse, hogy a cigányok hallgatnak. Pedig többen vannak, mint a kibékített százok.

Van ennek a nemzeti követelésnek egy bökkenője is. Az oláh kabátosok jogokat kívánnak nemzetük részére. Konstituált oláh nemzet pedig nincs. Ha van, hát mutassák meg nekem. Látok oláhhul beszélő embert elegend; e sok ember együtt népet alkot. Ezt a népet is látom. De nem látom e népben az organizmust. Nem látom e nép politikai szervezetét. Nem látom külön territóriumát. Nem látom saját hatóságait, saját törvényeit, saját exekutíváját. Szóval nem látom a nemzet mint erkölcsi személyt. Már pedig másnak mint személynek jogot adni nem lehet. Azért nem lehet, mert lehetetlen. Azért nem lehet, mert jogok gyakorlására csak valamely személyiség képes.

Már most azt kérdelem én, hogy kinek részére követelnek a kabátosok jogokat?

Ők azt mondják, hogy az oláh nép részére. Jól van. De hát ki fogja gyakorolni az oláh népnek adandó nemzeti jogokat? Hadd lássuk a medvét.

Hól a szervezet? Hól a megbízatás? Hól a képviselő? Hól vannak a végrehajtás funkcionáriusai? Hól van a felelősség? Hól van a közbizalom? Hól van a rendelkezés? Hól van az engedelmesség?

Ha egy bolond pillanatában így szólna a magyar nemzet: Én elfoglaltam Erdélyt piros vérrel; ti elfoglaltátok lármás rágalmakkal — testvérek, legyen hát Erdélynek földje, igazgatása, haszna a tiétek... ugyan mikép kezdenének oláh polgártársaink Erdély kezeléséhez? Mindenesetre akként, hogy valamelyik ösnyúlésen magukat nemzetté konstituálnák. Vagyis a mai nép politikai egyéniséggé alakulna át. Így aztán módjába volna nemzeti jogokat gyakorolni. De csakis így. Most azonban ehez nincsen módja, mert most az oláh nem nemzet. Ne is legyen, Nem is lesz ezen a földön.

Ha nemzeté lenne, e körülmény Magyarországot kiforgatná mai jogrendszeréből. Államéletünk bázisát megváltoznék. Hatalmi szféránk összezsugorodnék. Országos területünk megkisebbednék. Ausztriával szemben nem állhatnánk többé a paritás alapján. Költségvetésünket redukálni kellene; az újjonczjutalékok szintén. Országos berendezésünk minden vonalon lényeges változást szenvedne, úgy annyira, hogy Magyarország nem lenne az, a mi eddig volt.

Ez nem túlzás. Annak, ha az oláh nemzeté alakul át, természetes következménye a külön jogrendszer, a külön alkotmány, a külön territórium. Mert jogrend nélkül, konstitúció nélkül, territórium nélkül nincs nemzet. Egy külön oláh nemzetet teremteni tehát annyi, mint egy külön oláh országot alkotni. Oláhországot Erdélyből; ha ugyan megelégszünk vele. Ha nem: hát akkor a Tiszáig!

Ezért mondtam, hogy nemzeti jogokat adni az oláhnak annyi, mint Magyarországot feldarabolni.

Összegezve e megjegyzéseket: az oláh kabátosok törekvése két dologban kulminál. Egyik, hogy az oláh nép ismertessék el nemzetnek. Ez az ország földarabolása volna. Másik, hogy az oláh nemzet annyi politikai jogot élvezzen, mint a magyar. Ez a magyar faj lemondása lenne a politikai uralomról.

Mindkettőre az a megjegyzésem, hogy az ilyesmit pennával vitatni arczatlanság. Az ilyesmit csak fegyverrel szabad követelni, a csaknyert csaták után lehet foganatosítani.

BARTHA MIKLÓS.

## Politikai hír.

A „legkomolyabb” hadügyminiszterjelölt. Mióta Bauer báró lehunyta szemeit, a „jól értesült” politikai körök nap-nap után újabb hadügyminiszteri jelölteket hoznak forgalomba. Csak tegnapielőtt még azt újságolták, hogy a legkomolyabb jelölt a közhadügyminiszteri székre: Bárd Fejérvári Géza honvédelmi miniszter, ma meg Bécsből azt írják, hogy magassabb tiszti körökben azt hiszik, hogy a magyarországi hadgyakorlatok befejezése után véglegesen betöltik a közös hadügyminiszteri állást. Mint a legkomolyabb (?) jelöltet Kreighammer, krakói hadtestparancsnok emlegetik. Kiváncsiak vagyunk, hogy a míg a király hozzájárul a dologhoz, bizonyos jól értesült körök még hány legkomolyabb jelöltet fognak felfedezni.

## A király itthon.

Borossébes, szept. 10.

## Isteni tiszteletok.

Raggel nyolcz óra előtt megérkezett József főherczeg László fiával és lekeztült éljenzések közt leszállva négyes fogatukocsijáról a templom előtt helyet foglalt, hol Jekelfalussy Lajos miniszteri tanácsos üdvözölte.

Pontban nyolczkor felharsant a főörtség kürtje, élénk éljenzés jelzé, hogy ő felsége ismert pontosságával megindult, a néptömeg rohanó csoportosulása megjelölte az irányt, melyben a király délczegek alakja könnyed léptekkel követte Lőfstein kormánytanácsost s Paar főhadsegéd és a szolgálattevő szárnysegéd kíséretében a templomhoz sietett, hol rövid üdvözlés után bekísérte a bejáratnál váró Dessewffy püspököt.

A király balra az első sorban foglalt helyet, mögötte a második padban József és László főherczegek, a következőkben Wekerle, Fejérvári, Tisza és Hieronymi miniszterek. Mise közben a kar az ismert egyházi énekeket adta elő. „Áldd meg országunkat, mi magyar hazánkat, vezéreljed jóra, a mi királyunkat.”

A református templomban fél kilenczkor istentisztelet volt, melyen a helyi hívek és az egyházi küldöttség tagjain kívül Tisza Lajos miniszter is jelen volt. Széll Kálmán szalontai esperes szép alkalmi imát mondott.

## Küldöttségek a király előtt.

A küldöttségeket ő felsége 9 órakor fogadta a kaszinó-épület termében. Első sorban a papság és pedig: a katolikus, gör. katolikus, gör. keleti. helyét s végül az ágostaiakat fogadta. Ezután Catinelli tábornok hadosztályparancsnok a tisztikart vezette, végül Aradmegye és Arad városa, valamint a helyi hatóság együtt kerültek fogadására. A fogadás teljes egy órát vett igénybe, melynek végétével ő felségét a sokaság lelkesült éljenzése kísérette vissza szállására.

## A római katolikus klérus

réséről Dessewffy Sándor csanádi püspök a következő beszédet intézte ő felségéhez:

„Császári és apostoli királyi Felség!

Legkegyelmesebb Urunk!

Az örömr a mely a fölségd kegyelméből birt egyházmegyéim összes lakosságának szívét azon hirre ájtarta, hogy felségd e vidék hű népeit legmagasabb látogatásával szerencsétlenül fogja, a csanádi egyházmegye

hű papsága kebelében is lelkes és örömteljes vágyat gerjesztett a szerencse iránt, hogy felségd magas színe előtt hódolatát legalázatosabban bemutathassa.

Elséges király! A csanádi egyházmegye hű püspökének, Szent Gellértnek méltatlan püspök-utódja a gondjaimra bízott papsággal ugyanazon hűséggel és törhetlen ragaszkodással állunk felségd felkent apostoli személye körül, amellyel viseltettek elődeink felségd dicső elődének, szent István királynak alakja iránt, kik magasztos céljait megértve s az ő szellemében apostoli buzgalommal működve, e vidéket a keresztnék és a magyar hazának meghódították.

Köszönjük felségdnek, hogy alkalmat nyújtani méltóztatott tántoríthatatlan igaz magyar hűségünk ez ünnepélyes testetátóját felségd előtt újból megtehetni. Buzgó imánkkal kérjük Istent, hogy felségdet, királyi erényekben diszkeskedő atyai legmagasabb, személyét a világbéke támaszára, összes alattvalóinak, különösen hű magyar népének öröme, magyar királyi trónjának dicsőségére, az igazság védelmére, az egész monarchia biztonságára, még sokáig, igen sokáig éltesse! — Hosszantartó lelkes éljenzés.

A római katolikus klérusnak ő felsége a következőleg válaszolt:

„Fogadják meleg köszönetemet hagyományos hű érzelmeik újabb biztosításáért. Nem kétlem, hogy a római katolikus klérus szent hivatásának megfelelően, a vidéken is apostoli fogja a népességben a vallási nyugalmat és békés egyetértést, felekezeti és nemzetiségi különbség nélkül, mely törekvésében változatlan kegyelmemre és jóakaratomra bizon számíthat.” (Élénk, hosszas éljenzés.)

## A görög katolikusok.

A görög katolikusok részéről Pável nagyváradi gör. kath. püspök intézett beszédet ő felségéhez.

Ő felsége a következőket válaszolta a görög katolikus klérusnak:

„Örömmel hallok azon meggyőződésük nyilvánítását, miszerint atyai gondoskodásom oda irányul, hogy kedves Magyarországom összes honpolgárai vallás- és nyelvkülömbőség nélkül szoros összetartásban és kölcsönös egyetértésben nyugodtan élvezzék a béke haladás és jóllet áldásait s nem kétlem, hogy önök is ezen odaadással fognak közreműködni, mert mint egyrészt üres jelszavak hangoztatása, tulzó szovinizmus és kárhózatás utcazi kihágások távol állanak az igazi hazafiságtól, ugy másrészt hazafias kötelesség és az összes honpolgárok valódi érdeke követeli, hogy a békés egyetértés a nemzetiségek között, valamint az ország alkotmányának és törvényeinek tiszteletben tartása mindenütt és különösen e vidéken, gondosan ápolassék. Meggyőződve, hogy e kötelesség teljesítésére önöket a jövőben is mindenkor készen fogom találni, fogadják hódolatuk és hű ragaszkodásuk biztosításáért szívélyes köszönetemet.” (Hosszantartó lelkes éljenzés.)

A görög keleti román egyház részéről Metianu püspök üdvözölte a királyt a ki a beszédre a következő választ adta:

„Szívesen biztosítom önöket változhatlan kegyelmemről és jóakaró oltalmamról, mely minden alattvalómra vallási és nemzetiségi különbség nélkül egyaránt kiterjed. Remélem egy ébirt és elváraom, hogy önök is befolyásuk által hűveiket távol tartani fogják azon ártalmas izgatásoktól, melyek nemely vidéken a nép félrevezetését célozzák, merthabár nyelvük nem ugyanaz, minden nemzetiség a más nemzetiségekkel való békés egyetértést fentartani, valamint a törvényeket és az ország alkotmányát egyformán tisz-

telni tartozik s csak ily módon egyedül érhetik el valódi érdekeik és jólétük biztosítását és fejlődését.”

## Az év. ref. felekezet.

Széll Kálmán szalontai esperes a következő beszédet intézte ő felségéhez:

„Császári és apostoli királyi felség, legkegyelmesebb urunk! Az Aradmegye evangelium szerint reformáltak alattvalói legmélyebb hódolatát törhetlen hűséggel bemutatni s lelkünk ama buzgó imádságát elrebegni jöttünk felségd legmagasabb színe elé, hogy az áldások kiapadhatatlan kútfeje, a Mindenható Isten, császári és apostoli királyi felségdet egyházunk alkotmányának örök fényként tüdöklő legfőbb örök kegyelmének bőségével szeresse, áldja és holdogítsa! — (Lelkel éljenzés.)

Ő felsége a következőket válaszolta:

„Különös megelégedéssel s köszönettel veszem az Aradmegyében lakó evangelium szerint reformáltak hűségének és hódolatának nyilvánítását. Legyenek meggyőződve, hogy egyházuk s annak alkotmánya királyi oltalmamra tovább is számíthat.” (Hosszantartó éljenzés.)

## Az ágostai evangelikusok.

Az ágostai felekezet küldöttsége részéről Friszt Lajos aradi lelkész intézett beszédet ő felségéhez, melyre a király a következőket válaszolta:

„Örömmel veszem tudomásul az aradmegyei ágostai hitvallásu evangelikus hitközségek nevében kifejezett hódolatukat; köszönöm itteni megjelenésüket s kérem önöket, vigyék meg hitsorszoaiknak üdvözlömet és további kegyelmemet.” — (Hosszas s lelkes éljenzés.)

## Aradvármegye és Aradváros

küldöttsége és a helyi előjáróság, élén Fábrián László főispánnal, rövidebb beszéddel üdvözölte ő felségét.

Ő felsége Fábrián főispán beszédére Aradmegye és Aradváros küldöttségéhez a következőleg válaszolt:

„Fogadják köszönetemet hűséges érzelmeiket tanúsító hódolatukért. Meg vagyok győződve ezen érzelmeik őszinteségéről s nem kétlem, hogy Aradmegye és város törvényhatósága személyemhez való ragaszkodását az által is fogja tanúsítani, hogy a lakosságot, mely vallás és nemzetiségi különbség nélkül atyai szívemhez közel áll, hűségében megerősítve minden irányu izgatásoktól megóvandja, mert csakis barátságos egyetértésben és békés munkában lehetsé a népesség jóléte és valódi érdekeinek biztosítását, amint ezt őszintén kívánom. A mindenható oltalmazza önöket és küldőiket!” — (Hosszantartó lelkes éljenzés.)

A küldöttségek fogadása után a király gyalog visszatért lakására, óriási embertömeg közt haladva előre, mely folyton éltette az uralkodót.

## Udvari ebéd.

Este 6 órakor negyvenöt-terítékű udvari ebéd volt, a melyen résztvettek: Wekerle Sándor miniszterelnök, Tisza Lajos gr. a király személye körüli miniszter, Fejérvári Géza báró honvédelmi miniszter, Hieronymi Károly belügyminiszter, Wenckheim Frigyes gróf, Dessewffy Sándor csanádi püspök, Németh ezimzetes püspök, Dobó kanonok, Kun apát, Bohus Zsigmond kamarás, Ürményi Pál, Varga szegedi esperes, Szathmáry, pécskai esperes, Jánossy, a minoriták provinciális, Salacz aradi polgármester, Tagányi István, Zselénzsky Róbert gróf, Bohus László országgyűlési képviselő, Vásárhelyi Béla, Bánhidyal Antal báró; továbbá Pascu és Soós ezredesek, Stesser esendrezredes, Deines ezredes német, Pollio olasz- és Woronin alezredes orosz katonai attasék, Hugo német százados, Pápay, a kabinetiroda főnöke, Paar és Bolfras főhadsegédek, — Schaffgotsch gr. alezredes, Lónyay őrnagy és Buttlar őrnagy szárnysegédek, Claudi udvari tanácsos, Görgey alezredes, Magyar alezredes, Kerzl udvari orvos, Vivenot orvos, Lobkovitz herczeg főhadnagy, a parancs-

örtszét, az őrpáncsnok és Wolkenstein gróf főkönyhämester. Ebéd után a király hosszú ideig cseleget tartott és minden vendéget megszólítással tüntetett ki.

#### Tűzijáték.

A mai napot befejezte az a pompás tűzijáték, melyet az úgynevezett Nagy-hegyen rendeztek, esti fél nyolc órakor. Ebéd után, mikor az uralkodó elbocsátotta az ebédet jelen voltak, megkezdődött a tűzijáték, melyet nemzeti színű bengáli tűz fejezett be.

A Piliás-hegyen ezernyi apró színes lámpiókból kirakva, a király monogramma ragyog fényesen. I. F. J.

## A külföld a magyarországi román agitációról.

A német sajtó bőven foglalkozik a kolozsvári replika-pörrel és a Jeszenszky közváltó beszédében közölt tényleges adatokat körülmenyesen ismerteti. A Magdeburgische Zeitung kiemeli, hogy a románok heves agitációjával szemben a kormányzat kötelessége volt, nyilvános törvényszéki tárgyalásban lerántani az üldözött ártatlanság mezében járó agitációról az álarcot. Kimutatja, hogy a „replika”-ban hiteztet forradalmi törekvések nemcsak Magyarországra, hanem a monarchia ellen irányulnak, miért is megfoghatatlannak mondja, hogy a román panaszok szövevényi az osztrák eszékhöz fordultak. Behatárol ismerteti a Jeszenszky beszédében foglalt adatokat, — melyek után így folytatja:

„Ezek oly tények, melyeket nem lehet eltagadni s melyek semmiképp sem szólnak a mellett, hogy a románokat lábbal tapossák. A magyar országgyűléstől való távolmaradásukat a románok azzal indokolják, hogy állítólag el vannak nyomva. Az igazság azonban az, hogy az országgyűlést felrogtató államjogi törekvéseik miatt kerültek. — A Ham-burgischer Correspondent azt tartja, hogy Jeszenszky beszéde alkalmas arra, hogy megszűnjen Magyarország határain túl is felkelte az érdeklődést.

„A beszéd nem pusztán perbeszéd, hanem egyezményes olt körülmenyesen s behatárol világítja meg a román liga tüzelmait, mint a hogy az eddig még nem történt... A román liga agitációjának sikerült tendenciáit állításait a külföldi sajtó utján terjeszteti. Az igazság most már azt követelte, hogy az elvitatlan tényekre támaszkodó kritika, melyben az említett vádbeszéd a liga tüzelmait bemutatja a megérdemelt figyelemben részvétel. Hasonló módon nyilatkozik a Schwäbischer Merkur. A közváltó beszéde — ugymond — legkeményebben elítéli a román liga tüzelmait s kimutatja, mily hamisak azok az állítások, melyek a románok elnyomásáról híreszteltetnek... A román liga forradalmi magatartása még soha nem lett oly behatárol s oly lesújtó módon ismertette.”

A Leipziger Tageblatt szintén körülmenyesen ismerteti a kolozsvári vádbeszéd tartalmát.

## A kulisszák mögöl.

A borossebesi királylátogatás alkalmából azt írják hogy az oláhok rendkívül örülnek annak, a mit a király Pávele püspök beszédére válaszolt. Pávele püspök maga dicsekedett igazgatója s legbensőbb embere előtt. Közte és a király között a fogadásánál a következő párbeszéd folyt le:

— Honnan jön püspök ur, kérdezte a király, Nagyváradról?

— Onnan nem, mert ott lerombolták a rezidenciát, válaszolta Pávele.

— Gyulázat! volt erre a király felelete. Érdekes, hogy a küldöttségek fogadása előtt egy országgyűlési képviselő megkérdezte Wekerle Sándor miniszterelnöktől:

— Kapnak locskét az oláhok?

— Mire Wekerle így felelt:

— A királyt ebben nem angazsálhatjuk, de a mennyire lehet, éreztetni fogjuk az oláhokkal a király haragját.

Pávele püspök egy barátjának vasárnap azt beszélte, hogy a Pituk-ügyet ellene tervezett megindított attaqueinak tartja. A kormány simpatijáiról meg volt győződve, mert éppen a zavargások idején kapta gróf Csáky Albin kultuszminiszterrel a meghívást, hogy a kongrua-bizottságban Vanosa helyét foglalja el.

A röpirat vádjait a minisztériumhoz beterjesztett irata tizenkét pontban megválaszolja. Felelmi ebben az iratban többek közt, hogy Pituk saját kérelmére lett nyugdíjazva. Nyugdíját azonban május huszadikán volt ekkélszerű hiányzó leltári tulajdonai miatt visszatartották. Pituk erre kérvényt nyújtott be nyugdíjának visszatérítésére és július elsőjén pénzét is küldték. A pénz elküldéséről szóló postai bizonyítvány meg most is meg van, úgy hogy teljesen alaptalan az a kérvény, a melyet Pituk augusztus elején nyugdíjának visszatérítése miatt a miniszteriumhoz intézett.

Pávele nagyon meg volt hatva a király

válaszától és a gyakorlatok végéigitt marad Borossebesen.

## A „Tribuna” sajtópöre.

(Saját tudósítónktól.)

Kolozsvár, szept. 12.

A „Tribuna”-ban múlt évi decz. hó 10-én, „Politikai visszapiillantások” cím alatt, egy a magyar állam egysége ellen izgató cikk jelent meg, melyért Vita Sándor kir. főügyész, mint az állam képviselője, sajtópört indított.

E sajtópörben, melyről az „Ellenzék” már többször adott tudósítást, ma reggel 8 órakor kezdődött meg a végtárgyalás.

A végtárgyaláson éppen úgy, mint a hírhedt „Replika” sajtótügyi végtárgyalásán számos oláh jelent meg, gomblyukokban a liga jelvényével. hogy itt istentessenek oláhkodásukkal.

A végtárgyalást, mint elnök Szász Béla, kir. táblai bíró vezette, szavazó bírák Reinhold Arthur és Becsek Lajos, kir. törv. bírák, jegyző dr. Balázs Elemér, közváltó László Aurél, tolmács dr. Lehmann Robert.

A védők dr. Stefanovics Miklós poszonyi ügyvéd, Baltes védője, dr. Vanovics János lipót-szent-miklósi ügyvéd, Albini Septimius védője, dr. Pap István aradi ügyvéd, Doldea és Russu Sirianu védője.

A vádlottak Brote kivételével, mind megjelentek. Ezek névszerint a következők: Russu Sirianu, Doldea Sándor, Baltes András, Albini Septimie.

Brote most is éppen úgy mint a Replika tárgyalása alkalmával elmaradt.

E miatt első kérdés az volt, hogy a végtárgyalást megtartás-e, vagy ne.

A törvényszék a végtárgyalás megtartása mellett határozott.

Ezután kezdetét vette az esküdték ki-sorsolása.

Esküdték lettek:

Dr. Farkas Gyula, Tokos Zsigmond, dr. Szabó Gyula, Matskási Pál, Dunki Béla, Dunki Ferencz, Széki Miklós, Hegyesi Vilmos, Csizsár Gyula, Gabányi Endre, Hankó Veres Károly, Meskó Miklós. Pót esküdték: Gyulai Árpád, és dr. Ferenzi Zoltán.

Ennek megtörténte után elnök kérdést intéz a vádlottaknak, vagy védőknek kifogása az esküdtészek megalakulása ellen.

Vanovics, Albini védője nem emelt kifogást az esküdték ellen, csupán azt kívánja konstatálni, hogy az esküdték a távol levőkkel egészítették ki magukat s azután idézték meg a megválasztottakat.

Elnök kijelenti, hogy az eljárási szabályok értelmében erre utalva voltak az esküdték, melyben jelen levők nem voltak megfelelő számmal.

Az elnök azon kérdésére, hogy a 36 esküdtől közül a vádló, a vádlottak és a védők kívának-e valakit visszautasítani?

Albini Septimie a saját és társai nevében azon megjegyzést teszi, mivel mind kolozsvári magyar polgárok az esküdték, ők pedig mind oláhok, rájuk teljesen közbübs, kik legyenek azok, a kik felettük ítélnék.

László vádló erre azt kéri kijelenteni, hogy itt nem magyarok oláhok felett, hanem magyar polgárok a magyar haza polgárai felett ítélnék.

Elnök erre kijelenti, hogy itt részrehajlatlan bíróság ítélt.

Ezután elnök a szokásos bevezető kérdéseket intézte a vádlottakhoz, ezek szerint Baltes András nagyszabasi lakos a Tribuna szerkesztője, betűszedő, családos, büntetve volt a Tribunában megjelent cikke miatt a kolozsvári sajtóbírószék által.

Albini Septimie alsóféhérmegyei lakos nőtlen büntetve kétszer volt, egyszer politikai izgatás vétsége miatt, másodszor becsületsértés miatt.

Doldea Elek, 30 éves nőtlen hírlapíró illetékes helye N-Szeben írástudó, büntetve nem volt. A katonaságot kiszolgált mint 10-éves lett szabadságolva.

Russu Sirianu 29 éves nőtlen publicista illetékes helye Világos, írástudó. Ezek után a büntető prts. 226, 244, 245 §§. értelmében az elnök csendre inti a halgatóságot s az illető paragrafusokat felolvastatja.

Ezután a jegyző a királyi főügyész vádlevelét olvassa fel, mely után tolmács azt kéri kívánják-e a vádlottak, hogy a vádlevelét oláh nyelvre is lefordítsák, a vádlottak ezt nem kívánják.

A vádlottak nevében Albini Septimie, az elnök azon kérdésére, hogy van-e a vádlottaknak előzetesen valami megjegyzésük a vádlevelre, kinyilatkoztatja, hogy nincs.

E kijelentés után elnök felmutatta a „Tribuna” múlt évi decz. 10-én megjelent 266 számát, s kéri ugyanannak ismerik-e el, mely az ők szerkesztésében megjelent. Vádlottak a lappeldány ugyanazonosságát elismerik.

Ekkor dr. Balázs jegyző, az elnök fel-szólítására hiteles fordításban az inkriminált cikket olvasta fel.

Az esküdték a felolvasott cikket nem kívánták eredetiben is felolvasatni.

A vádlottak közül Russu-nak van azon megjegyzése, hogy a fordításban „magyar nemzet részéről” lettek bántalmazva ez, kell, hogy legyen.

Dr. Pap István magyarul beszéve, azt kívánja konstatálni, hogy az említett kifejezés utáni mondat rég mult időben van mondva, kéri azt a fordításban is megfelelően kijavíttatni.

Szintén dr. Pap István e helyett, hogy vadászi, „erőszakosság” szót kér be-tétetni a fordításba.

Miután ez megtörtént az elnök a vádlottak közül először Baltes Andrást kívánja kihallgatni s a más három vádlottat a szomszéd terembe küldi.

Baltes András azon kérdésre, ki a cikk szerzője, azt mondja elfelejtette. Ő mint felelős szerkesztő végig olvasta a cikket s miután abba semmi olyant nem talált, a mi miatt az meg ne jelenhetett volna, kiadta. Arra a kérdésre, hogy a szerkesztőség többi tagjai is befolytak-e arra nézve, hogy a cikk megjelenjen-e, ellentétben a vizsgálat során tett vallomással azt állítja, hogy a szerkesztőség többi tagjai a cikk közzétételébe nem folytak be. A két vallomás ellentétességét azzal okadolta, hogy a vizsgálat során őt nem értették meg.

Azon állítást pedig, melyet szintén a vizsgálat során tett, hogy a szerkesztőség tagjai a kiadandó cikkek felett tanácskoznak szoktak, oda módosította, hogy csak némely esetben szoktak tanácskozni a cikkek felett és a jelen cikk felett éppen nem kérdezte meg munkatársait. Az eltérést azzal indokolja, hogy őt német nyelven hallgatták ki s ő oláhu tud jól s nem értette a jegyző-könyvet s a nélkül írta alá, hogy tudta volna mi foglaltatik abban.

Arra a kérdésre, hogy szerkesztőségének kik a tagjai és mi a munkakörük, Baltes felsorolta vádlott társait és egy Augustus nevű urat. De állítása szerint meghatározott munkaköre egynek sincs, mindenik azt végzi, a mire szükség van.

Pld. 5, Baltes, szedő, korrektor, újdondász és vezércikkíró (?) is, egy személyben, a mire szükség van. Munkatársai, mind ilyen universalis zenik. Arra kérdésre, hogy Brote Jenő minő állást foglal el a lapnál, azt állítja, hogy Brote csupán mint a nyomda tulajdonosa, az adminisztrációra ügyel fel; de a szerkesztőségre csak közvetett befolyást gyakorol, mint az oláh politikai élet egyik kiváló tagja.

A kérdéses cikkért a felelősséget vállalta.

Albini Septimie még abban az időben tagja volt a „Tribuna” szerkesztőségének, a midőn az még részvényessé volt. Ő politikai cikkek írója. A kérdéses cikk szerzőjét nem tudja, hogy ki.

Setanovics Milus védő, azt a kérdést kívánja felvetni, hogy a mikor az inkriminált cikket megjelent, Brote Szabasi-ban volt-e, vagy nem.

A királyi ügyész tiltakozik e kérdés felvetése ellen, minthogy annak semmi fontosságát nem tulajdonít.

Elnök azonban, mivel az első vádlotthoz is a kérdés fel volt téve Albini-nek is felteszi a kérdést; Albini erre nem emlékszik. A kérdéses cikk szerzőjét nem ismeri; s mivel nem ő alap felelős szerkesztője, azért semmi felelősséget nem vállal.

Russu Sirianu; mint a Tribuna magyar fordítója, szintén nem tudja ki az inkriminált cikk szerzője, s azért semmi felelősséget nem vállal.

Közváltó kéri megállapítani, hogy a vizsgálat során, midőn vádlottat szembesítették Baltes-sel, akkor vádlott is felelősséget vállalt a kérdéses cikkért; mert ő is, mint akkor Baltes, azt állította, hogy a kérdéses cikket együttes elhatározás folytán tették közzé.

Erre nézve ugyanazzal védekezett Russu is, mint Baltes, hogy németül folyván a kihallgatás, nem tudta tisztán megérteni a jegyző-könyvet, s azért írta alá.

Doldea Sándor mosolyogva jön be, s mosolyogva azt állítja, hogy a kérdéses cikket mai napig sem olvasta, s azért semmi felelősséget nem vállal. Azt még naivitásnak tartja, hogy hírlapi cikk felett tanácskozzanak s csak azután adják ki. Ő különben csak újdondász és a nemzetgazdasági rovat vezetője.

A bizonyító eljárás folyamán Hegyesi Vilmos esküdtől azon kérdés intézi Doldea vádlotthoz, hogy azon cikkek, melyeket

ők, a szerkesztőségben irnak át szokta Baltes szerkesztő nézni vagy nem. Doldea azt állítja, hogy át. Szintén Hegyesi még azt is kérdezte, hogy az Albini cikkei át szokta-e nézni Baltes. Doldea erre nézve is azt állította, hogy át. E közben mivel az idő d. u. 1 óra felé volt elnök az ülést mig az esküdték ebédelték felfüggesztette.

Szünet után fél három órakor az elnök a végtárgyalást megnyitván, folytatják a bizonyítási eljárást.

Elnök felszólítására, a jegyző felolvasta a n-szebeni rendőrkapitányság, járásbírószék és törvényszék átiratát, melyek szerint Baltes, csupán sajtótügyi vétségért volt egy ízben büntetve. Albini azonban izgatás és becsületsértésért is volt már több ízben. A többi vádlott büntetlen előlétt.

Miután a vádlottaknak, vagy a védőknek erre nézve semmi előterjesztésük, úgy ellenvetésük nem volt, elnök a bizonyítási eljárást befejeztetnek nyilvánítja.

Ezután László Aurél, kir. ügyész, mint a vádhatóság képviselője tette meg vád-indítványát, a következőkben:

Tkts. kir. Törvényszék!

Tisztelt Esküdt Urak!

A vádelevélből és az inkriminált Tribuna cikkeiből a T. Esküdt urak meggyőződhetek arról, hogy ezikkirő és egyáltalában vádlottak, a kik ama közlemény nyomtatását együttesen felelősök, nem a politikai magyar nemzet, hanem tisztán a faji értelemben vett magyar nemzetiség, a magyar faj elleni gyűlöletre izgatottak.

Az a körülmény, hogy ez alkalommal is ugyanazon lap, ugyanaz a kör és személy forognak kérdésben, ugyanazon vétségért vannak vádolva, arra bizonyít, hogy a magyar nemzet elleni izgatás, ezen részen már valóságos pályát tett, a melyen sok existencia magának kenyeret biztosít.

Valóban mélyen sajnálni való körülmény, hogy oly államban, a melynek minden intézménye annyira szabadelvű, a hol a jog és a szabadság minden egyes polgárra egyaránt kisugározza melegsét, többen nem tudnak maguknak háládatosabb munkakört és pályát teremteni, minthogy a jog és szabadság vívmányaival visszaélnek. De t. Esküdt urak! a kik visszaélnek a szabadsággal, azok megérdemlik, hogy szabadságukat elveszítsék.

A kik az államrendet, az osztályok, a fajok, a felekezetek egymás ellen való uszításával akarják megbontani; a kik az állam erejének fejlesztését, az állampolgárok közbékejét ily úton meggátolni igyekeznek, azokat az állam megfélekezni tartozik, s a társadalom a maga érdekében, működésük útjába korlátokat szabhat.

Az, a ki való tényeket hirdet, a ki az igazságot predikálja és valódi bűnököt, visszaéléseket ostoroz, jelentkezzenek azok egyes nemzetiség, felekezet vagy kormányrendszer keretében, a szabadságnak tesz szolgálatot és munkája a közjó érdekében dicsejére méltó cselekmény. De az, a ki ferdit és hazudik, a ki valótlanságokat a tények köpenyegébe akarja takarni, hazugságot igazság gyanánt hirdet, csak azért, hogy az országban egyes faj, felekezet vagy osztály elleni gyűlöletet támasszon, az támadólag lép fel a szabadság ellen, s az állam fundamentumát, a békét akarja megbontani.

Tisztelt Esküdt urak! Egyenként és összesen tanúságot vehetünk arról, hogy mind az, a mi az inkriminált cikkben a magyar nemzetnek inputáltatik, ferdités és valótlanság, felhozva azon szempontból, hogy azon nemzet ellen, a románoknál gyűlöletet támasszon! A hírlapi közlemény minden egyes sorából kitűnik, hogy azok, a kik azon cikket írták, a kik azon közleménynek nyomtatását és terjesztését eszközölték, minden okadotlás nélkül, — ellenállhatatlan gyűlölettel vezettetve s a való tények és igazság elferdítésével, a magyar nemzetnek minden áron ártani akartak.

Es miután az állam minden igaz polgára bizonyosságot tehet arról, hogy a közlemény ferditésekkel, valótlanságok terjesztésével akarja szítani a magyar nemzet elleni gyűlöletet, igen könnyű lesz nekem ezen nyilvánvaló ferditéseket itt nyitlan ki is mutatni.

Czikkirő, hogy olvasóinál kellő hangulatot csináljon s kitérőseinek megfelelő háttér biztosítson, visszapiillant hazánk történetének azon korszakára, a midőn a kör szellemében nem csak nálunk, de egész Európában a feudális rendszer uralkodott. Es ezen rendszer összes kinővéseiért a magyar nemzet teszi felelőssé. Bessél rabigáról, a torturák minden neméről, embertelen bánásmódokról, s a rabszolgaságról, önkényről, megveretésekről és megkínzásokról — már, hogy mindezeket a magyarok vitték végbe a románokkal szemben egy oly rendszer keretében, melyet a magyarok találtak ki, azért, hogy a románságot rabigában tartassák.

Tisztelt Esküdt urak! Nálunk az elemi iskolából kikértült gyerek is tudja, hogy a jogbágyrendszer nem magyar találmány. A jogbágyrendszer Európaszerte divatozott és divatozik a magyar állam területén is.

Xenopol a czikkirő által mohón idézett jóízű historikuson kívül, nincs a világon egyetlen literátus egyén, a kivel bebizonyítani lehetne, hogy a jogbágyrendszer Európában Magyarország területéről terjedt volna szét, és hogy a jogbágyrend Magyarországra a többi nemzetiségek rabigába tartása szempontjából találta volna fel.

De czikkirőnél ilyformán tüntetni fel a dolgot, így hamisítani meg a tényeket, háládatosabb a szempontból, hogy a tudatlannoknál a magyar nemzet elleni gyűlöletet annál biztosabban felkálthassa. — A magyar jogbágyok száma tetemes volt, valamint hogy tetemes számú román nemesek is voltak. S hogy a magyar vagy román jogbágy, a román vagy magyar nemes részéről néhol embertelenséget tapasztalt, a rendszer és művelteletlenebb kor szelleméből következik, a nélkül, hogy azon embertelenségekre akár a mai magyar nemzetet, akár a mai román népet, mint a melynek kebeléből a magyar nemességét többen is élvezték, vádolni vagy érette felelőssé tenni tehetni.

De kérdés Xenopol, és a hozzá hasonló Kárpátokon túli historikusok mit állítják annyiszor és annyira előtérbe a magyarországi jogbágyrendszert? Ezek a historikusok miért nem foglalkoznak behatárolban, hazájuk jogbágyrendszerével és miért nem részletezik azokat a torturákat, a melyeket a román jogbágy szenvedett, a román nemes részéről? Hisz a magyarországi állapotok paradicsomi állapotok voltak azokhoz képest, a melyeket a történelem felmutat a két román fejedelemségben. Miért van az, hogy a magyarnál Xenopol és czikkirő bűntől tudja fel azt, a mit őseiről felemlíteni nem tart érdemesnek, holott a magyar jogbágyrendszer képei csak halvány árnyalatok azokhoz képest, a miket a román historia, román területen s tekintetben felmutat?

Szükséges-e a bizonyítás? Nálunk például nem volt divatban jus primae noctis. Európában műveltebb államokban a jogbágyrendszer keretében ez a jog érvényben volt. A két román fejedelemségben a jogbágyrendszer nem volt a föld tartoséka, hanem ingó dolog, a mely körülmény az emberkereskedés egy bizonyos nemét teremtette meg. Az apa el volt választva gyermekétől, a hitves urától, a gyermek anyjától és el lett adva messzelakó idegen földesurnak. Az adásvérvási szerződésnek valami közönséges dolgok voltak. Az azok érvényesítése iránti kérések átnyulnak a függelékességi korszakra 1886-ig, — a román földesur nem tudott a legújabb időben nem kibékülni a gondolattal, hogy a föld népe felett ne rendelkezék a mint rendelkezni szokott lora és ökre felett.

Xenopol a historikus kire a közlemény hivatkozik s a ki tulólékn színekké festi a mi jogbágy állapotainkat, tanúságot tehet arról is, hogy hazájában a román jogbágy „Rab”-nak, „cizigány”-nak vagy „rumán”-nak nevezetett. A rumán név a „rab” fogalmával egy és ugyanaz volt.

Ott a Xenopol hazájában akkor román-nak lenni, annyit tett, mint rab-nak cizigány-nak, olyan ingó bingó tárgynak lenni, a mit eladnak másnak, a mit megsemmisítenek.

Megölteni, elpusztítani a rabot, valami közönséges dolog volt. Megbágyozni égő vessal karán vagy homlokán a rendes műveltek közé tartozott, megsemmisíteni, kegyetlenkedni vele megvolt engedve, ki bajlódott volna azzal hogy egyik-másik földesur mit csinál ingó-bingó tárgyával, pipájával, ökrével, vagy rabjával.

Nálunk ez a rabkereskedés, a megbágyozás nem volt ismeretes; nálunk a törvények ebben a kérdésben tisztultabb, humanusabb fogalmakról tanusodnak s ez a humanizmus odáig ment, hogy például Gyulafehérvárt 1642-ben hozott törvény a jogbágy-gyermekek iskoláztatását szigorú büntetés terhe alatt parancsolja meg.

Borzasztóságokat tudnék felsorolni a két fejedelemség történetéből a arabokat illetőleg. Csak Wlad Czeppas korszakára kellene rámutatni, azokat a jogbágyokat tartalmazó égő karokat a melyek Xenopol historikus meg nem indítja, holott az égő szerezésének a román nemzetnek voltak tagjai.

De kinek jutna eszébe a jogbágyaság mindezen iszonyatosságait, a mai kor számájára róni fel, vagy azon tényeket, a mai kor tisztult humanus elveiből kiindulva ítélni meg?

Kinek jutna eszébe mindezen a kor és a jogbágyrendszer szelleméből kifolyó tényekért a mai román nemzetet tenni felelőssé, vagy felhasználni e tényeket arra, hogy a mai román népi ellen gyűlöletet támasszon? Már pedig a két román fejedelemségben nem a magyar uralom állott fenn, s ama borzasztóságokat nem a magyar uralom teremtette meg a román földnép számára.

A magyar nemzet a szabadság és humanizmus hajnalának pirkadásakor született jövóténni a mult ezen szerezéselenségeit. — A magyar nemzet első volt azon nemzetek között a melyek a jogbágyrendszert eltörölték. A magyar senki által nem kényszerítet, tisztán a humanizmus és szabadság eszméitől lelkesítve 1848-ban összes jogbágyait szabadá tette és megajándékozta őket földdel, hogy legyen a haza földéből részük.

Ezek tények, melyeket eltagadni nem lehet.

Románia legnagyobb szabadságpártoló Rosetti nyitlan hirdette, hogy a magyar felszabadítási dicsőség, melyet Románia csak 15 év múlva tudott saját fiaival megváltítani.

Tisztelt esküdt urak! A midőn a közlemény írója vagy írói, a magyar jogbágyrendszert a mai művelt és felvilágosodott kör szemüvegén keresztül nézve írja és annak visszaélését egyedül a mai magyar nemzet számájára tudja be a midőn földjén a tényeket kürtöli, hogy ezen jogbágyrendszert a magyarok a román nép mekénzta szempontjából tartották fenn, aztan gyűlöletet szít és látat a magyar nemzet ellen.

Az elvetemültségnek, a lelki vakságnak vagy mondhatjuk vadságnak, bizonyos neme szükséges ahhoz, a mi a közleményben állítatik, hogy a „milyen elnyomó volt a magyar hajdanában, ép olyan ma,“ a midőn nem ismer semmi különbséget a között, a mikor a román nép nagyrésze jobbágy volt és az alkotmányos állapotok között a midőn a törvény minden egyenlőséget, lévén a románok a közszeadságnak, jogoknak ép-ugy tulajdonosai, mint a magyarok. És hogy valószínűleg tegye a közvélemény ezen állását, hirdeti, hogy ma „vandalizmussal pusztítja el a magyar saját házainkat, megveretni látja a román szülőit, testvéreit, rokonait és védőit.“

Tisztelt esküdt urak! Hát igazak volna-e vádak? Nyílt rágalmak, nyílt hazugságok felhozva, hogy a magyar nemzet ellengyűlölség ápolassék. Miféle lerombolt házakról van szó?

A Tribunalban esztendőn át folyt a pénzügytűzés a tordai Rácz János lerombolt házainak felépítése javára. Össze is gyűjtött mintegy kétezer forintot. Romániában, a Tribuna után indulva, e célra szintén történtek gyűjtések, úgy, hogy lehet állítani: hogy ezen lerombolt házak“ czimén Dr. Rácz János javára mintegy 10,000 frank gyűlt össze és lett a háztulajdonosnak kézbesítve. Dr. Rácz háza pedig Tordán, a Varga-utczában a régi állapotukban mai is fennállnak, s összesen három ablak beveréséről van szó, a miket a tulajdonos bécsi útja után a tordai polgárok, románokkal vegyesen, egy tűntetés alkalmától beverni jónak láttak, s a melyeket a tulajdonos — jórészt a gyűjtés tovább folytatása okán — a mai napig sem javíttatott ki.

Három ablakért 10,000 frank! Valóban pompás üzlet.

Közlemény írója nyíltan lázadásra hívja a román népet a magyarok ellen. Azt a beszédalakat használja, a mit Antonius Julius Caesar teteme felett használt Brutus ellen. Azt mondja, hogy „annyi sanyargatás, elnyomatás, kínzás és gunyolódás után“, midőn testvéreit, szülőit, rokonait, védőit megveretni látja, a román nép még sem lázad fel! Sőt azt a nyílt hazugságot is felhasználja a magyarok ellen, hogy „még a fiut is elveszik az anya öléből és a pokoli kisdédóvórába visszik a végből, hogy megmagyarosítsák s megfosszák nemzeti nyelvétől és érzelmétől.“

Hát ha ilyen irak és nyomtatnak ki a Tribunalban, az a falusi ember, a ki a világ forgását e lapból ismeri meg, méltán aggodalomba esik és méltán gyűlöli azt a népet, a mely őt saját gyermekétől is megfosztani kívánja.

Konstatálnunk kell, hogy egyetlen román szülő sem panaszkodhatott, hogy gyermekétől megfosztatott volna. Az is világos, hogy a magyar egyetlen román anyának az öléből sem szakította ki a gyermeket, hogy megmagyarosítsa. Felhivhatnám a vádlottakat tanuságtételre: ki akadályozza őket abban, hogy gyermekeknek ne olyan nevelést adjanak, a melyt akarnak? Ki akadályozza meg őket abban, hogy ne Bukarestbe neveltesék gyermekeiket, vagy a hazai román tannyelvű intézetekben?

Hisz a román oktatás román kezekre, felügyeletre van bízva, ki parancsolja ezen közegeknek, hogy a kezükre bízott ifjúságból ne jó románokat képezzenek? Ha tehát szabadságukban áll a román szülőknek a gyermekeiket saját román iskoláiban nevelni, mi vádat lehet a magyarság ellen faragni e tekintetben?

Tisztelt Esküdt urak! Ez a magyarosításai vád lépten-nyomon felhozatik a magyar nemzet ellen.

De még senki sem látott ily erőszakal megmagyarosított román egyéniséget. A magyar társadalomnak rokonsági vagy más viszonyoknál fogva volt egységre annyi hatása, hogy elmagyarosodjék, valaminthogy a magyar nemzet testéből is egész községek és vidékek lakossága vált ki és lett románná, ezen cserén kívül senki sem látott a magyar kormány által erőszakkal megmagyarosított román.

De az erőszakos magyarosítás ki van zárva már abból az okból, mert a román egyházak és iskolák saját autonómikus jogaikkal bírnak; a melyek ezt az erőszakos magyarosítást merőben kizárják. Hogy gátolja-e valaki abban a román állampolgárokat, hogy saját anyanyelvükön beszéljenek és hogy azt műveljék és gyarapítsák.

Vádlottak a közleményben „Erdély régi autonómiáját“ követelik vissza, a mit, ha meg nem kapnak, lázadás helyezésnek kitalálták. — Már tisztelt Esküdt urak tiszteltem én a vádlott urak eszejárását a midőn annak a rendszernek visszaállítását követelik, a melynek kinövéséért épen az imént panaszkodtak. Melyik régi autonómia lenne erdélynek visszaadandó?

A magyar nemzeti fejedelmek korszaka, vagy a gubernialis rendszer korszakai 1848-ig.

Hisz abban az autonómiában a román nép legnagyobb része jobbágy lévén semmi szabadsága sem volt.

Lám a magyar nemzet lemondott arról az erdélyi autonómiáról, a melyben a román népnek nem volt szabadsága, és vádlottak visszaakartják állítani azt a román nép egyedüli tudvósítására.

A román nép hazánkban sohasem birt annyi szabadsággal mint ma, sohasem volt oly művelt és oly vagyonos és intelligenciája sohasem volt oly kiterjedt, és ime mind ezen szabadság, intelligencia és vagyon egyedül egy célra volna irányozva, gyűlöletessé tenni a magyar, azon népet, a mely mind ezeket a román népnek bezerezte.

A mi a vétkesség bizonyítását illeti

egyszerűen hivatkozom a felolvasott vádlóval adataira, — e szerint ugy Balthes András, a Tribuna bejelentett felelős szerkesztője, mint Dordea Sándor, mint a nevezett hírlap szerkesztőjének egyik tagja, a vizsgálat során határozottan bevallották, hogy egyszer mint mint másszor a szerkesztőség tagjai névsze- Brote Jenő, Albini Septimius, Rosszu János, Siriame, Dordea Sándor és Balthes András együttesen határoznak a felett, hogy valamely politikai tartalma cikk avagy közlemény a Tribuna czimű lapba felvételének-e vagy sem, és hogy az e tárgya határozatok rendszerint és mindenkor az ők együttes tanácskozása avagy megbeszélése szokta megelőzni, továbbá, hogy az ők elhatározása nélkül a nevezett lapba egy politikai tartalma cikk sem jelenhetik meg; és hogy ennél fogva az incriminált cikk megjelenése illetve annak közlése is csak a szerkesztőség fennúveztet tagjainak elhatározásából történt.

Minthogy továbbá a Tribuna czimű lap kiadó tulajdonosaként 1884 évi április hó 21-én az „Institut tipographie“ czég alatti nyomdát, valamint a Tribuna czimű lap tulajdonát is, mult 1893. május havában Brote Jenő megvásárolta, ennél fogva a nevezett lapnak kiadó tulajdonosává, nyomtatójává lett; — miután továbbá a nevezett lap felelős szerkesztőjeként Balthes András van bejelentve, az 1852. sajtórendtartás 34 §-nak b. és c. pontjai szerint pedig a büntetésre méltó cselekmény eszközölt szolgálat nyomtatvány tartalmáért a kiadó tulajdonos és a szerkesztő is egyidejűleg felelősök s a kötelező figyelem és gondosság elmulasztása miatt büntetőjogi felelősséggel tartozván; az idézett sajtórendtartás 39 és 40. §-aiban megjelölt büntetésekkel sújthatók;

ennél fogva azon nem remélt esetre, ha Brote Jenő és Balthes András az incriminált cikk szerkesztésében való részvételért vétkeinek ki nem mondanák; — a vádat ezekre nézve a sajtórendtartás 34. §-a b. c. pontjaiban írt vétségért fenntartani.

Esküdt urak! Az önk elmarasztoló verdiktje 1893. évi augusztus hó 30-át ragyogó betűkkel írta be Magyarország történetébe — e napon láthatták a magyar állam souverenitását megtagadó turbulens román, szerb, és tót agitátorok manifestáló felvonulását testvéreítését, de egyuttal szégyenletes megsemmisülését és összezuhanását.

Habár a vádat ez alkalommal nem ragyogó ékesszólással, de, s ezt meggyőződésem egész hérevel, meggyőződésem teljes erejével mondhatom — habár az én bölcsőim mellett is, részben nem magyar, de román hang hangozhatott fel, mégis ugyanezzel a lángoló hazaszeretettel lelkesedésemnek ugyanazzal a meggyőződéssel igyekeztem képviselni.

Ezzel a meggyőződéssel kérem önöket adják ki a vádlottakat az igazságszolgáltatásnak.

A közzétett beszédét nagy figyelemmel hallgatták végig s többször helyeslő megjegyzésekkel kísérték.

## MINDENFÉLE.

Kolozsvárt, szeptember 12.

— A „Tribuna“ pere. A kolozsvári törvényszék tárgyalási termében ma újra oláh ízigatók ültek a vádlottak padján, hogy az esküdtzések felettük itéletet mondjon a magyar állam nevében. A vádlottak közül az elsőrendű Balthes András vádlott, a „Tribuna“ névleges szerkesztője, már külső megjelenésével is elárulja, hogy inkább ért a betűzéséhez, mint a toll forgatásához. Az elnök kérdéseire adott feleletei zavarosak, s vallomását mindig azzal végzi, hogy nem emlékszik semmire. A többi vádlottak már nagyobb intelligenciát árulnak el, s mindenképen igyekeznek magukat ártatlannak feltüntetni. A törvény előtti felelőséget mind Balthes hárítja. A védőkről még nem mondhatunk véleményt, mert mindez ideig még alig éltek védői tisztülkel. A közzétett, Lázár Aurél kir. ügyész, igen ügyesen és találóan teljesíti vádlói tisztét. A köröség tulnyomó része oláh és nagy figyelemmel kíséri a tárgyalást, mely előreláthatólag a késő éjjeli órákba fog nyulni.

— A kolozsvári honvéd-egylet választmánya e hó 10-én az iparosok palotájában gyűlést tartott. A gyűlésen bejelentették, hogy a közigyűlés óta harminezűt honvédnek intezte el az egylet az ügyét. Két honvédot más honvéd-egylet kebeléből át vett s erről az illető honvéd-egylet megfelelően értesítette. Két kellőleg igazolt honvédet a törzskönyvbe bevezetett. Egy honvéd felvételét s felutazását a honvéd-menedékházba közvetítette és segélylyel látta el. Őt elvesztett igazolvány helyett újakat, másolatokat állított ki. Egy öreg honvéd részére évi 48 frt nyugdíj eszközölt ki a honvéd-egylettől és két honvédnek használatban ellátási okmányát terjesztette fel kiegészítés végett. Ujabbán ismét felterjesz-

tett egy kellően felszerelt kérését segélyezés végett. Két honvéd keresztlevelt írást megkereste a lelkesi hivatalokat. A többi honvédek kérései szabálytalanul lévén felszerelt, tájékoztató írat mellett viszaadta kiegészítés végett. A választmány örömmel konstataulta, hogy a kezdetben kimondott amaz elvénél, hogy csak kellően felszerelt kéréseket terjeszt a segélyezés és nyugdíjazás végett, s csak az esetben, ha a segélyezés vagy nyugdíjazás jogosultságáról és eredményéről meg van győződve, meg volt a kívánt jó eredménye, mert a segélyezés bizottság kezelő hivatalában kellő bizalommal viseltetnek felterjesztései iránt, s eddig 15 napon belül elintéztet nyertek felterjesztései. A gyűlés köszönettel vette tudomásul a jegyzőnek azt a munkásságát, hogy a segélyezési szabályokból egy tájékoztatót állított össze, azt több példányban sokszorosította, mi által egy-egy példány kézbesítésével minden a választmányhoz forduló, szegény honvéd tájékoztatva van arról, hogy mily uton és minő okmányok bemutatása mellett juthat nyomora enyhítésére némi segélyhez. Ez által a választmány feladata is meg lett könnyítve, mert a kézbesített tájékoztató segélyvel az eljárást nem ismerő honvédeket az okmányok összeszedése közül bármely írástudó bajtára vagy jó embere támogathatja. A tájékoztató egy-egy példányát átvették a jelen volt választ. tagok is. A választmány örömmel vette tudomásul, hogy a felszaporodott irodai teendőknél Urakly Péter öreg honvéd a másolában készséggel segítkezett. A gyűlés, gondosan előkészített tárgysorozatot egy óra alatt elintézte.

— Popovics semmisségi panasa. A mint a Tribuna írja Petrovics István dr. ügyvéd terjedelmes semmisségi panaszt nyújtott be a kolozsvári törvényszékhez az elítélt Popovics Aurél nevében. Popovics az ellene lefolytatott egész eljárást hibásnak tartja s ezt 10 pontban parkodik kimutatni. Az eljárást, szerinte, meg kell semmisíteni, mert meg volt fosztva attól a lehetőségtől, hogy két ügyvéd védje; a Replikának nem német kiadását de magyar fordítását olvasták fel, a románnyelven írt Replikáról az egész tárgyalás alatt egy szóval sem történt említés, pedig csak ez képezheti az ígértől szülő vád tárgyát; formailag hibás a tárgyalás, mert bizonyítás arra a kérdésre tért, hogy ki a Replika szerzője, holott a vádban arról szó sincs; őt magát nem illetheti a törvény szerinti összbitetés, mert mások is hozzájárultak a szerkesztéshez; az ő perbefogadásának nem az igazság kiderítése volt a célja, hanem a politikai üldözés és terrorizmus; a másik vádlott, Romanul, talán nem is ismeri a Replika tartalmát; a nagy számmal a tárgyaló terembe töltött magyarok megakadályozták a védőgyűléseket beszédükben; a vádbeszédet nem tolmácsolták a vádlottak előtt, az elnök megengedte az ügyésznek, hogy kérdéseket tegyen a védőkhez; végre mert a 172. és 173. § csak szabadság-vesztés s pénzbüntetést kiszabását rendeli, de nem egyuttal azt is, hogy az ítélet hírlapok útján nyilvánosságra hozassék. — A semmisségi panaszt a kolozsvári törvényszék a kúriához fogja felterjesztetni.

— Felségértő oláh pap ellen foly most nyomozat a kolozsvári kir. törvényszék büntető osztályánál. Az oda érkezt jelentés szerint az illető papa több társával együtt konventiculumot tartott egy mezősi faluban és a gyűlékezés öröme rendezett vacsorán heves kifakadásokban sertegette a legelső „magyar ember“ felkent személyét. A vizsgálatot a csendőrség által megjelölt helyszíni elnyomozat alapján Bodor vizsgálóbíró vezeti.

— Üres tanszékek egyetemünkön. A kolozsvári m. kir. tudomány egyetemen, az idő szerint két megüresült tanári állás van. Egyik a tavaly létesített új tanszék, az ural altai nyelvekre, a másik a magyar nyelv és irodalom tanszéke, mely Szinyei Józsefnek elkövetőztával üresedett meg. Az ural altai tanszékre, mint lapunkunk illetékes helyről értesítik, Bálint Gábor, a kitűnő orientalista lesz első helyre jelölve; a másik tanszékre pedig Halász Ignác, egy fiatal, de szintén jeles tudós.

— Az első baleset. „A közúti vasut áldozata“ cím alatt lapunk tegnapi számában megjelent közleményre a vasutársaság részéről ma a következő felvilágosítást kaptuk: „A közúti vasutnak szombaton délután a külmagyar utcában közeledő vonatát vezető alkalmazott idejekorán észrevette, hogy a sínek közt egy asszony áll, s azonnal többszöröse jelt adott a haranggal, ezzel figyelemztetve az illetőt a vonat közeledésére. A közelben jelen voltak szintén figyelmeztetve az asszonyt, ez azonban ekkor sem állt félre. A mozdonyvezető a kiváló szerkezetű fékkel azonnal megfékezte a mozdonyt, de mert a vonat már ekkor közvetlen közelbe ért — az asszonyt elütötte. Hogy az esés következtében szenvedett sérülések egyáltalán nem súlyos természetűek, az kitűnik a mentők az napról szóló főnaplójának feljegyzéséből, mely szövezerint ezt tartalmazza: „A fején a jobb faldudornak megfelelően mintegy 8 és fél ozentiméternyi tatóngó folytonossági hiány van a csont-hátráig ter-

jedőleg egyenesen széllel, kissé vérezve. Továbbá a csipő táján felhám horzsolás. Körhízbá szállítattott, s provizorikus jodoform kötés alkalmaztatott.“ A mint a körhízigazgatóságnál történt tudakozásunkra értesítünk, a megsérült asszony már tegnap reggel gyógyultán kibocsátattott. E helyen még megjegyeztük, hogy a mint az esztél jelenlétét állítják, a sérült nő nem volt józan állapotban, s a különben is jelentéktelen baleset előállása első sorban annak tulajdonítható.

— Uj doktor. Gross Viktort, egyetemünknek jelesen végzett növendékét, ki a helyi ev. ref. főtanodának egyik legszorgalmasabb növendéke volt, f. hó 9-én délbén avatták fel az összes orvostudományok tudorává. Örömmel gratulálunk a legújabb orvosnak!

— Eljegyzés. Nagy Gyula, a kolozsvári unitárius főgimnázium kitűnő rajztanára f. hó 10-én jegyet váltott Tordán, özv. Benkő Gyuláné, sz. Lőrinczi Róza, uraszonnyal.

— Podoba ur szégyeli magát, a Gazette Transilvaniei pedig haragszik érte. Podoba ur azért szégyeli magát, mert rajta kaptuk, hogy a m. k. postahivatalnál oláhlal beszélt s a miatt, hogy nem értették meg, pap léteire még káromkodott is. A G. T. azért haragszik, hogy ezt miért írtuk meg; sópánkodik azon, miért nem tudnak a kolozsvári posta tiszték oláhlal s miért nem írtuk ki Podobának a ház számát, hogy kaphattak volna az ablakbeverők teljes lakezimet. A G. T. azután káronkodik Podoba helyett is, csak hogy ő nem a postatisteket szidja, hanem minket szid. Dühös hifakadását így végzi: „Ilyen hangon beszél egy tiszteletré méltó kolozsvári oláh polgárról, a ki (dícsőiségre legyen mondva) bősze szőrös oláh nyelvére és annak jogosultságára“. — E védelem dacára Podoba mégis szégyeli magát.

— Kettős családi ünnepegy folytatja e hó 10-én Szántár Ferenc vendégszerető házában. Az alkalommal vezette oláhlhoz Bordeaux Géza kecskeméti fiatal zenetanár és zeneszerző Szántár Valéria kisasszonyt a főtéri plébánia templomban. A násznagyi és násznagyónői tisztelt Benigni Sámuel, Korb János és Fostler Gyula töltötték be, kedves nejeikkel. Az esketést pedig Bíró Béla apát plébános végerte díszes nászközönség előtt. Az esküvő után lakoma volt, mely kifogyhatatlan volt a szebbnél szebb pohárköszöntőkben. A sikertült családi ünnepegy méltó emelésére szolgált a menyasszony bájos nővéreinek, Mariának eljegyzése, Bloch Péter nagykereskedővel. Kisérje állandó szerencse és boldogság ezen két szép frigyét.

— Kiállítás-ügy. A kertészeti egyesület kiállítása tágaboktól intőző- és bíráló (juri) bizottsága a holnap, szerda esti 6 órakor szokott központi külön helyiségükben Áos Ferenc ügytárs óvári lakásán tartandó közös szakosztályi ülésben lesz megállapítva. Éppen ezért tisztelettel kérem szakosztályunk gyűmölösös-szülő hegyeink előjáróságait illetve birtokosait s a máredig is sziveskészséggel működő ügytársainkat, hogy ez ülésen minél számosabban megjelenjen s jelenleg erőfélben levő gyűmölösösökből magukkal izelől hozni méltóztatassanak, hogy már is igen szép sikert mutató pomológus tanulmányaink fokról-fokra érdekesebbé és tanulságosabbá tetsessék. Kolozsvár, 1893 szept. 12. Szentgyörgyi.

— Germanizálás. A Reitter gyár Székelyföldön van, gyártnmányait Magyarországon értékesíti, a tulajdonos magyar pénzen gazdagodott meg s még is minden kiadványa német. Legújabbán a család egy gyászjelentését küldték be hozzánk, mely szintén német nyelven adja tudtára Reitterné halálát. Szomorú és szégyenletes ez a gyászra nézve.

— Vaddisznó. Lött közelebből a Szuesz közűg mellett fekvő erdőben, ifj. Szigethi Miklós ottani nagy birtokos vadászterületén Székely Sándor szueszagi ev. ref. lelkes. A szépen feljődött állatot két jól irányzott lövéssel terítette földre a derék vadász, az elejtett vadnak sok nézője volt.

— A nagyenyedi Bethlen főtanoda ifjúsága f. tanúvi kirándulásait vasárnap f. hó 10-én megkezdette. Reggel 6 órakor gyalog indultak a Maros balpartján Tövisre. Utközben 8 órai phenőt tartottak s a d. u. 2 órai vonattal tértek Tövisről haza. Rézát vett a kiránduláson 108 gymn. tan. — a reggeli eső és borús idő miatt ily kevesen — Fogarasi Albert, Fogarasi Béla, Szilágyi Gyula tanárok Bodrogi János a tanár és Lázár Imre torna tanár. A kirándulás vezetője Szilágyi Gyula tanár volt. A szűrteti szűnődő első napjaiban egy pár napra terjedő nagyobb kirándulást terveznek Toroctó vidékére.

— Panaszokból a szilágy-somlyói közönség a miatt, hogy még a zsidó ünnepek el nem mulnak, a nagyözöde zárva van s így nem saívarozhatnak. Ez állapot, mint a panasos írja, nem csak most van így, de évek óta — felhívják az ottani pénzügyőr figyelmét — hogy est jövőre megátolja, mert a tözöde a közönséget van.

## LEGUJABB.

(Az Ellenzék eredeti táviratát.)

## Oláhok lázadása Bilharmegyeben.

N-Várad, szept. 12

A belényesi főszolgabíró az alispántól táviratilag katonai segélyt kért, mert a be-

lényesi és vidéki oláhok körében a Sándor czár mai nevenapja alkalmából aggasztó mozgalmak mutatkoznak.

Két század katonaság Belényesre ment.

A bujtogatás napok óta folyik.

Az oláhok zajosan gyülekeznek s a magyarok ellen fenyegető magatartást tanúsítanak.

A katonaság megérkeztekor azonban megszeppentek a zavargók s a csend helyre állott.

## Királyunk felköszöntője a muszka czárra.

Budapest, szept. 12.

Tegnap este udvari ebéd volt, melyen részt vettek a király körül a főmúltóságok.

Az ebédén ő Felsége a negyedik fogásnál Sándor czárra nevenapja alkalmából felköszöntőt mondott:

„Drága barátom Sándor czár ő Felségére emelem poharamat.“

A toaszt után az udvari zenekar orosz hymnuszt játszott.

A jelenlevők mindannyian felálltak.

Voronin alezredes orosz katonai attaché azonnal megtáviratozta Pétervárra Sándor czárnak a felség toasztját.

## Katonai nagy gyakorlat.

Budapest, szept. 12.

A mai gyakorlaton heves ütközetek folytak le.

A harc eldönthetetlen maradt, mert a nyugoti félnek (Catinelli vezérőrnagy) sikerült a keleti fél (Wannisch altábornagy) tovább elnyomulását megakadályozni.

## Károly román király nyilatkozata az erdélyi oláhokról.

Budapest, szept. 12.

A Budapesti Hírlap mai száma írja:

Károly román király a legutóbbi napokban nagy tekintélyű személyek előtt így nyilatkozott:

„En sehogys sem értem az erdélyi s magyarországi románokat.

Ezeknek maguktartása némelykor úgy tűnik föl, mintha inkább oroszok akarnának lenni, mint magyarok, már pedig ezt még sem bízhatom el és nem is bírnám fel-fogni, az ő kedvező helyzetükben.

## Nemzeti színház.

Kolozsvárt, szerdán, 1893. szeptember 13-án.

Vidy Ilma vendégfőléptével:

## MADARÁSZ.

Felelős szerkesztő: BARTHA MIKLÓS. Segéd-szerkesztő és kiadótulajdonos: MAGYARY MIHÁLY.

## Nyiltér-\*)

## Felelet.

Pethő József, ki jelenleg kereskedő segéd, engem hátam megett is és rokonai védelme alatt szememben is a legalábbvaló szavakkal illetett ok nélkül, miért én őt nem kénizem, hanem egy izben ütöttem pofon; kétszer az illető rokonok előtt.

Az „Ellenzék“ 206. számában közzé tett ujolagi becslétsértése miatt tegnap este kérdővontam s ekkor elég gyáva volt még azt is letagadni, hogy az illető cikkirója ő volt. Ez aljas gyávaságnak és szemtelen rágalmaszán felbosszankodva, ott a helyszínen ismételtlen kiérdemelt jutalomban részesítém a jeles kereskedő-segédet, ki alig egy hónapja van Kolozsvárt s már is jellemtelen elatottaságát minél több esetben igyekezik kimutatni s ha a törvény további rágalmaszait meg nem akadályozza, kutya-korbácsosul lesznek kénytelen aljas száját fékelet tartani.

Kolozsvárt, 1893. szept. 12-én.

Pap János,

o. t. j.

Pap János tanító tegnap este mikor én lakásomra haza mentem, résm lesett és hátulról nekem rohant s észrevétlenül öklével többször fejbe vágott és elfutott. Ennek okát még ez ideig nem ismerem csak azt gondolom, hogy mivel pár héttel ezelőtt a családunkhoz járt és ott magát nem viselte tisztességes emberhez illően, onnan kintasítottott s e kintasítás miatt, melyet tévesen nekem tulajdonít, bosszúból teszi. Mindezen cselekményei, azt hiszem, eléggé megismertetik, kártársai és embertársai előtt a nevezett ur kilétét.

Ezen tetteit látva, én ki vagyok téve annak is, hogy ő mint állás nélküli, elszánt ember (mert ez csak elszántságnak nevezhető) engem másodízben is megátadon; de mivel én nem tartozom az utcazi csavargók közé, nem válna érdememre véle az utczán verekedni.

Ez okok miatt jobbnak láttam ellene a törvényes eljárást kérni.

Bizony sajnos dolog az, hogy tanítóképepedében az állam segélyén felnevelkedett emberből ilyen vált.

Pethő József.

\*) E rovat alatti közleményekért semmi felelősséget nem vállal a Szerk.

# H i r d e t é s e k.

Sz. 346—1893.

főisp.

## Pályázati hirdetmény.

Udvarhelyvármegye árvai székénél üresedésbe került a **folyó évi Október hó 6-ik napján** megtartandó őszi rendes megyegyűlésen betöltendő megyei árvaszéki elnöki állomásra ezennel pályázatot hirdetek.

Ezen állás 1100 frt rendes fizetés és 200 frt szálláspénzzel van javadalmazva.

Felhívom a pályázni kívánókat, hogy szabályszerűleg felszerelendő pályázati kérvényeiket a fennjelzett közgyűlés napjáig a főispáni hivatalhoz mulhatlanul nyújtsák be.

Sz.-Udvarhelyen, 1893. szeptember hó 6-án.

Főispán helyett:

**Ugron János s. k.,**  
alispán.

Sz. 2707—1893.

főisp.

## Árverési hirdetményi kivonat.

A sz.-udvarhelyi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság, közhírré teszi, hogy Sebesi Ákos végrehajtónak Kalapács Györgyné, Csiki Borbála s társai végrehajtást szenvedő elleni 24 frt 49 kr. tőke követelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében, a sz.-udvarhelyi kir. törvényszék területén levő, Zetelaka községe területén levő, Zetelaka községe területén és határára fekvő, a zetelaki 345. sz. tjkvben foglalt, Csiki Borbála, Kalapács Györgyné nevére álló 593., 594., 607/2., 1297/2., 3151/1., 3323/2., 3327., 5213., 5952., 7935., 9165., 9269., 9270., 9271., 9438/2. hrsz. ingatlanokra és ezen tjkvből az 1266. sz. tjkvbe Ilyés Mózes és neje Péter Katalin javára átvitt 8019. hrsz. ingatlanra a zetelaki 343. sz. tjkvben foglalt (Öv. Máté Sándorné, Nagy Rozália, Máthé Márton, kiskoruk Máté István, Lázár és Ferencz) nevére álló 590., 745/1., 1697., 1702/2., 1735., 2236/1., 2281/2., 3495/2., 5219/1., 5226., 5229/1., 5271., 5801., 5912., 5967/1., 6765., 6765/1., 6766., 6767/1., 6770., 6771., 6862/3., 7102., 7108., 7243/2., 7246/1., 5913., 4614/2., 5913/1., 5710. hrsz. ingatlanra, — a 861. sz. tjkvben foglalt 7216/1., 7216/2. hrsz. ingatlanokból (végzésből) illetőségére tjkvi testenként összesen 1664 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1893. évi Október hó 28-ik napján délelőtti 9 órakor Zetelaka községe házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatul fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át, telekkönyvi testenként, készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kikiáltott kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyeséről kiállított szabályszerű elismervényt átmozdítani.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Sz.-Udvarhelyen, 1893. évi július hó 14-én.

**DEMÉNY F.,**  
kir. törvényszéki egyes bíró.

881. (3—8)

Legjobb minőségű

82 kilogramm kvalitásu

## magnak való őszbuza

eladó

### Gyalui Rosenberger Bernátnál.

Ára m. mázanként: helytt Gyaluban 8 frt.

Kolozsvári vasúthoz szállítva, vevő zsákjaiba

8 frt 25 kr.

851. (1—3)

## Eladó

egy 7 éves, hibátlan  
**h á m o s - l ó .**

Herélt, világos-sárga, 15 markos.

Értekezhetni:

**Kolozsvártt, Belhid-utca 20. sz.**

858. (1—3)

Kereselek egy 3—400 holdas  
**tagosított birtokot**  
felszereléssel,  
fiks adminisztrációra.

Czim: Vajadsi Lajosnak, Eperjesi-utca 4. sz., Kolozsvártt.

**Ugyanitt eladó**

egy pár 16 markos sötét-pej, jegy nélküli, hibátlan, 4 éves

## szép kocsi-ló.

848. (2—3)

400 kiló kék franczia mákot,  
400 kiló nagyszemű belföldi lencsét  
keresek megvételre.

## Haraszthy Jenő

Kolozsvár, Hid-utca,

a Posta-palotával szemben.

854. (1—3)

## Mérnök-segéd,

ki a pontos és gyors tervezésben gyakorlott,  
egy havi munkára,

200 forint havi fizetéssel,

azonnal alkalmaztatik.

**PATAKY VICTOR.**

852. (1—3)

Csucsai első minőségű  
**hasáb bükkfa,**  
nem usztatott.

Egy vagon 100 métermáza Kolozsvártt, házhoz szállítva 64 frt, Csucsán helyt 42 frt vagonba rakva.

Megrendelhető Csucsán, akár Kolozsvártt:

a kolozsvári

hitelbank s társai csucsai faüzletének utódánál.

**GÁLL SIMON,**

(„Korena” vendéglő.)

814. (5—15)

# Őszi és téli divat-ujdonságok!

Külföldi bevásárlási utunkról visszaérkezvén, oly valóban meglepő árukat hoztunk

**női-divat és kész Confectióban,**

**párisi és berlini modellekben,**

melyek méltán számot tarthatnak a látványosságra és megtekintésükre bátrak vagyunk a n. é. vevőközönséget meghívni.

**Bársony- és posztó-gallérok, jaquettek, rondeauk és színházi**

**köpenyek, Căpeselek, minden árban, színekben, a legdusabb választékban.**

## Szőnyeg és függönyraktárunkat

megnagyobbítván, ágy- és asztalgarnitúrákban, velvet, tapestrie és Smyrna-szőnyegekben (jótállással) a legolcsóbb árártól kezdve szolgálhatunk.

A beallott igények folytán

## Férfi divat-kelmelekben

külön osztályt nyitottunk és úgy a legegyszerűbb, mint valódi angol gyártmányokban a legkiterjedtebb raktárt tartjuk.

Az előbből visszamaradt és május, június, július havában érkezett áruk árárt mélyen leszállítottuk!!!

Kiváló tisztelettel:

**Rendes Szidor és Testvére,**  
ezelőtt Gajzágó István.

838. (2—3)

Alapított 1862-ben.